

ХЕМЧЕГЛЕРНИ ТОДАРГАЙЛААН

дегидеги моондатын түрүзүр
дэш бухталтерлер сохкытуун
экономистери биле харыланган
улам быгылган, моон-дэш эки
ажылдары чутула.

Сохкытуу удуртукчулар
усый эртемнигири, брига
дирлер канмалга айтырынган
чотуури кизигей сабый ту
рарын чамгис ай бот-орулга
чарлага хуу иреткен.

Учун болган хуралга сес алган
кижи бурзуу бот-орулга-ча
рыгылгыл ажилдарынын
ажыктыын, моон соңгар кол
лективкичи акыл-инжиг
азугар чорударын чутуалган
боттарынын коллективтерин
кижи бурзуунге чедир тайкы
бырларын саналдан турган
нар. Олар эжери-жигиде
пестери здеркичи, тусалга
рын алганар, дараазинга
бул чамгис ай бот-орулга-ча
рылга хуунгиче чедир четпес
терни здери хулүзэнгенер.

П. МОНГУШ.

НОГААН АЛААК КЫДЫНДА

КЫЗЫМАК, ДЫҢНАГЫР УЛУС

Кадында үлөттүр баранары
магизини... сөдгиктүгү
ининде биле Владимир Мана-
икостары суурда таныс
жики чоң. Чыңгыз суурга чы-
ри беш чык сөдгиктүгү кел-
ген, аялыгына мактадып ту-
руп үлөстү чоң кончүгү эки та-
йыр, билер болур жүрүлгү-
дө.

Сөдгиктүгүлүсү кездэ чоң-
түгү хергелени эки билерлер,
инчанаш чоң бүрүнү эрге-
көк чулга баранары мата-
ныгы түрө. Сөдп дикчы-
карга дикчынгыр үлөс. Сөд-
гиктүгү кикчик аялыгында чу-
лула чул ол деп билер мен
күүлөнгөн херзегне сөгшч-
киткинден бердиген кикчи-
китки аялыгы кези бөдүтүр
болуру чулгоо. Бөс чыдып
ортуң аялыгыны планны
чөдүлдөнгөн Манаикостар эки
чөдүлгүлөргү үкүсөтөн. Эки
ащыл мактадып болбай. Хоо-
нун сөдгиктүгүлүсү аялыгы

таш үнеледи — шочунал-мал таалар, күндүлөд бижитке оларда той.

Сууруну хей-никити азиялыкта олар баяз ипекке кирип турарлар. Владимир Манаников көздө Советтик депутатына ийи чыгыш улаштыруу сунуктаган. Суурда эш хуудунун дарагы, күлүлгөзө база ол ак сепкилди күүсөдү турар. Хей-никити ол ажилыны айы-биле Владимир Зигарович аркалаган чорукту корозынын дугайында суурду үш чеге лекция номчан. Он амьдыралдан чикетерге үш дөжилеп чугалыны дүштү. Садыгылы ө-бүлүнгө хөрзөжө эээн суурун терзөжөнө чөвөлдөни жекитүү.

Суурда садыгжалыраыстык биричү, чоңуну мактоп чугалажыры товарылга эвес.

С. ДАНГАА.

Бий-Хем район.

ТРАНСПОРТ ЧЕДИШПЕС ДЭЭШ...

буфеттерге, магазинларга, болшаг буюдулга, албан чеплерини чынчига далгаданга быжырган чуудуурин, сукал диймаан садаарин мурунда тургунчындын Барыин-Хеминин рыйлауу элзэн экижиктенген. Анда хамарыштыр дараазин да чуудуу меака чугалаарга чепре артык эвес деп бододер мен. Далгадан быжырган чепини буфеттерге, магазинларга епке еш-ваанда сөөртүп чедирин чедир организаста-ваачындын савдада буэр чоп-рауу бар, нуурун чедир чедир дедилешти билеи таймлыгы турар. Топ стоповадан чедир буфеттер алазана чепини рый-пончу чуудуруучулериин чуку-тип дажыгылар ан шүүт чен.

ый алар чыдар. Оңу бад-
калы боо: акчылчынлар Э. Хер-
тек, Х. Союн алар сөзсөз-
буфеттер аразында чечим
тык ийиш-чыл ушташчү
рык дамыпал келгенер. Ын-
чаар дамылгачар, санитари-
бадылы кандыг болур чү-
ийик. Чүдүрчүлүчүлөрү
мурнууда көөрө, акчыл хеар
жактары эгиндерине салы-
алган чоруп турар улус бол-
гай, мырчык баштыгыны
кырында салыпкан чоруп ту-
рар болор бергенер. Буфетте-
разында хол-болор бер-
дамылгачар боор, бер-
ийнал, мы канчаар, керсе
болгачда, көрүп олурар зер-
дамылгачар алаар. Оңу кер-
ген жикиге мындаг бода

тургустун келди чорду. М.
шине-техника чедилеш-
кына-бээр чүе сеуртуну
аңт күжүн ачыгала турга
болгай. Райподо айткысоң
чедилеш-тур чө, төргөл
ытты чөе ачыгала болбазы.
Ында багай чүе кайда боо
чүтлө моторике көргөш, ол
рөггө, ачыл-агыгала саатты
дир. Аш-чечини чоңга арты
чедирип садарындаң дөрө
чүе кайда боор. Сагтайн, ү
чыттары болзо, ол аш-чө
урелин болур.

Барың-Хөңчик райго ба
таар чөргө үстүндө чуулдары
кичинегайе алыры чууга да
бодөөр мен.

С. СЕРИН-ООН.

ОЛУТТА ОЛЧА ЧОК, ЧЫДЫНДА ЧЫРГАЛ ЧОК

— Чоңкуулар оруу-биле чоңруу болза ала, чучу, уруунуңуңаа даа-дедимини, — дедил Күнзекема. «Чоңкуулар» кертпиг алган. Ыйначанга ор уруктуу, шыңгал-па тизик-даа чыгарды басыпкан чорурду. Бадиткалы! Күнзекема. Намбар-оолоону Монгуш — СЭКП чоңкуулар кижигину, Тыва АССР-инин Лэздэ Советинин Президиумунуң кижигину.

Кым-не бергелерге турган байы, бурунгар дидим бээлиң олуптур, — дедил аның алыңында бегде көртүгүзү, аның даярлаа жас хажикети чедип атыр. Өвүрүңү малчыныкырыңны дугайын чуугаалар турган. «Коммунизмче оруу созвосту» хойкузу Күнзекема Монгушту дугайын ыттыгаалың

Сурунана нязыпал кыраач пенсиялар аларган. Хей кыш, да мыйдатка келер зоюн кыш, сукарыл деп айтырып оларга турбаан, уруу Кузнецкне, малчынарыны соон салгатканда тоюну хулузуп алган, аде-нези аана дагдынычылар бо-тур. Бо дугадында уруу-би аде-нези кеш уада чугаалыш кеш, ык дугурижуп алган.

— Хойжу ажилыстында да-бузулуп тоюн холдарда дамчы-дып бердиис — деп, Намбер-оол биле Анябайн Монгуштар-чангыс чер чуртуугуларын чугаалап турганын. Ол дээрге аана звест сестер дуп. Урууну кызымач болгаш ак сеткилди чоруп аңгы канда хулузуп ал-ганынын соонда улам-ча ба-дыттыканын.

мунизмге орун совхозтун
Улатый аймагы бригадалыгына
Бот-орунга берилген зыно-
чу тургусун. — Бот коллект
качыра акжылаарал, оон туку
ини чүү болуру дээрзин
совхозтун специалистери кыл-
дан бирээ чокаа санал кыр-
дан, ошү зынончу кезижиги-
неринге таямшырган.

— Бот-орунга-чырылгаламг
зеноуоста 4 додан бар, 3381
тойлуу бис. Хойну кыргыры,
кыргыры, чон келин бетиээр,
кыргылашканын белем
дээр бул ажилда боттарыны
кылып бис. Бисте бир авто-
машинаны, бир тракторну
жыгылган. Кол-ла сорулганы
зөөш чырылдаган үндүрүш,
жы орулганы алыры болур-
деп, К. Монгуш чугаалар.

Зында кичиге араганын хоразы түзү чурчип чыккандан чыгабай бурс.

Кочмунуң депутат Кузнецов болуп Монгуштуң хоразынаңа бөлүп ууртуп, партия организацизанын секретарынын оралакчысы болуп ажилда турары Уластай бригадасын Өвүр районда эки ажилды болуп турарында ош кыргыч улуу улуг. Ажилды негиздери баштай боду шугдунер. К. Н. Монгуштуң көргүзүп доктаа мал эки. Бу чылын турганга атыр базз дуг кыргычлар доктаазы-биле план-улүзэлгезини да ажыр куускети.

Кузнецов Монгуштуң кызын мак, эрезиниң дугайында маңа дуг чүүлдерин маңа жиге, бирер артык эвес. Чар диге, че

чарыгчыт К. М. Мунунай башында турган оюн бригадасында көпчүлүк базарлардагы чалыңчыларга Сесел, Аманжол, Аманжол, Заир-оол Мунунай, Владимир Сундуй жана башка маалымдар.

Суралгыч чалыңчы чер чуртунда тууга совокзун бүтү ачып, ишчилери чорларга берилген идеяларды. Ыңамагыч сонугучулар аңаа элзэн көч чалыңчыларны кирген. Эл ыңагыч чалыңчыларны амыдарлар-биле холбайып туруп улам күтүшкүлүп, чалыңчы мастерская тудурып, 150 өңүлүм реженикке интернеттү, 20 өңүлүм инек кирер камакына, мал чалыңчы белекзүзү чекти баса болушчу кыларга чуртталга башчыларын тудуруу чуртталга чалыңчыларны берген. Мурундагы базар-ле көзү базар район.

ТУДУГ НЕМЕШКЕН

«Мерек» совхозтук төвү—
Мерек суур чылдан чылда
чартылып, тудуг-сууру неме-
жилик түрөр. Чижээ, 200 олут-
тук Культура бажыны, ортумак
школа, совхозтук машина-
трактор гаражы ырантан-ка
ылгалып, суурну көрүштүг,
аяк-шимчидик болдуруп ту-
рар. Суурга чоокта чаа база
бир тудуг немештик. Ол чаа

стодовая-дыр. Ону ажыгдалга
киргени суурнуң чурттагы
чондуге таарымчалыг бай-
кадыгы тургускан. Сто-
ловая коллективиниң белеткеп
турар аш-чеминиң ассорти-
ментизи элбек. Менюю
көөр болзунарза, далганы
үзүп тургаш чемннзи мун, ху-
жуур, боорзак, бе хымзы,и,
suttvg шай өрөмө, быштап

Д. ЧЫРАЛ-ООЛ.
Экин район.

түп бабарарда, ада-иезимиң
дүржүлгәш ышкыш кылдыр
ажылдарың малчыңнардан
негез турар. Аспас дизе
айтыртыңың чор. Бо мерген
сестер бузару ол кайы бир
ажылды органистварда, мал-
чыңыңы, ада-иези-биле ду-
гуржуп, сүмөленип тургыш,
кылып турган. Ооң салдары-
нда Хем-Дят бригадыз со-
тозду, дээрэ ажайыды кол-
лукениңиң бирээзи апарган.

Уе чакгыс чегге турар эвес.
Ада-иези Нямбыр-оо Хенче-
Караевич биле Анисан Ола-
...

ол Куңуцмаз Намбар-ооловон
бар артыңды дугейинде тейчи
дыңнамын бийдингир. Ону
дингизди эгелзеп соонда
малчын кижи бзулу ээ алаар
ундуген карылгачын, хиригте
орулгизин-даа беш салаазы
дег санал олар алаар дээр
зин К. М. Монгуш алыс бий
гин. Чеди катал хемчээр, чакы
гыс-ла катал кезер деп чуга
бар. Ычнагын Бригададе пар
тия организациязынын куңзе
тарынын ораалкычы Куңзе
маз Монгушту саналы бий
ма чилдиз февралда «Ком

биле пайла болгаш чазактык
доктаа-шкитирлерин малчын-
наар ортузунга тайылбыр-
лаар дээш, СЭКП обкомуну
кеңигиңу, Тыва АССР-ин Дээ-
ди Советдин депутаты К. Н.
Монгуш улуг ажылда кылган.
Черле чынар аралашканын
хорыял деп ол сөһөн чорур
болгаш он-биле демексиде
бригадизмга он мурунда-ла
эглелзэн турган. Малды чиди-
р, хорыды кол-ла чыда-
гаан ол деп санаар болгаш
К. Монгуш хурал-сугаалар
базе шижүүзүндө чыгарар

ба аеки сандаргы болган,
Ынтыгаш 60 чылын 100 хой-
дан-на 96 дүрганын ол мөндө
алган. 60 дүрге чүгте созо-
зунда өзүс, харын минти ра-
йонда бөзүн шыырак көрү-
дүргенин бирээзи болган.
Коммунист кизи болгаш Ку-
зендема Намбар-ооловие ча-
рыштыг кожнашын эң улангыч
мал төрүп турар уеде бо кө-
барып чүде бергеш, ооң кан-
чаар акжылдан турарын көрүп,
чогуур суменн берип келген.
Улаатый бигегадөзс кожнаш
Хам-Дитым хойкулаан-би-
е

каскаан көк-сула тарыш арты
ны көш чыл мурунда ол
адазы Намбар-оол Хение-Ка
равич биле Калга-оол Мон
гуш олар баштай эгэлзэн.

Чыдында чыргал, олутте ол
ча чок. Шичпелле турар бол
за, калдыг-бир үүл черле чо
гуй бээр. Кунуэмал Монгуш
ындыг. Коммунист дээрге ке
ээде мурунку оорудуга чо
руур учуруг кижиг-дир деп
ол ынчаар сенеп чоруур.

С. ХЕРТЕК,
С. КУУЛА

